

перспективи тіснішої партійно-політичної співпраці відкриває членство у європартіях. Не менш доцільно здійснити ідеологічне позиціонування України та українських інтересів у системі європейських цінностей та визначити основні проблеми, які слід подолати на шляху до євроінтеграції.

Література

1. Байковський П. Загальноєвропейські партії в політичній системі Європейського Союзу/ П. Байковський// Історико-політичні проблеми сучасного світу. Збірник наукових статей. – 2009. – Том 19-20. – С. 224-228
2. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії : монографія / за заг. ред. д. і. н. проф. А. І. Кудряченка. – К. : НІСД, 2007. – 396 с.
3. Романюк А. С. Партії та електоральна політика/ А. С. Романюк, Ю. Р. Шведа. – Львів: Астролябія, 2005. – 367 с.
4. Партійно-ідеологічна структуризація європейського політичного простору та можливості просування інтересів України в ЄС. Аналітична записка // <http://www.niss.gov.ua/articles/693/>
5. EPP Group in the European Parliament. // <http://www.eppgroup.eu/home/en/aboutus.asp>
6. European parties: the most ignored democratic potential in the European Union // <http://www.euractiv.com/future-eu/european-parties-ignored-democratic-potential-european-union/article-117170>

Гурак І. Ф.

ПОЗИЦІЯ ПОЛЬЩІ ЩОДО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КРИЗИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОГО ПОСТУПУ УКРАЇНИ

Починаючи від становлення незалежної України, Республіка Польща намагалася підтримувати тісні двосторонні взаємини з нашою державою та традиційно демонструвала підтримку Києву у різного роду починання. В міру поглиблення діалогу з інституціями Європейського Союзу, а згодом, вступу до цього об'єднання, офіційна Варшава демонструвала зростаючий інтерес до внутрішніх трансформацій та зовнішньополітичного курсу української держави. Шукаючи своє місце у об'єднаній Європі, поляки намагалися взяти на себе функції координатора зовнішньої політики ЄС на східному векторі. В кінцевому підсумку, це створило підстави для закріплення за Польщею статусу «європейського адвоката» України. Значною мірою, саме завдяки зусиллям

польських очільників у травні 2009 р. у Празі в рамках Саміту «Східного партнерство» було започатковано нову ініціативу, яка повинна була сприяти поглибленню діалогу шести країн-сусідів ЄС з числа колишніх республік СРСР.

Активну підтримку відчувала Україна з польського боку і в наступні роки. В рамках польського головування в Європейському Союзі у другій половині 2011 р. пріоритетним завданням офіційної Варшави було визначено поглиблення відносин з країнами-членами «Східного партнерства» і насамперед з Україною. Попри те, що в міру відомих причин, забезпечити підписання угод про асоціацію та про зону вільної торгівлі між ЄС та Україною полякам не вдалося, однак вони і надалі ініціювали поглиблення співробітництва між Брюсселем та Києвом. Цілком закономірно, що саме поляк – президент Республіки Польща 1995 – 2005 рр. Олександр Кваснєвський, спільно із экс-президентом Європейського парламенту Петом Коксом, практично півтори року здійснювали моніторинг реалізації Україною різноманітних реформ, які повинні були наблизити нашу державу до укладення угоди про асоціацію [7]. Коли стало зрозуміло, що одна із останніх вимог ЄС, зокрема звільнення Юлії Тимошенко не буде виконано, саме польська сторона, яка напередодні Вільнюського саміту неодноразово закликала українську владу усунути цю останню перепону на шляху до асоціативного членства [6; 8], виступила за підписання угоди між Брюсселем та Києвом навіть без звільнення экс-прем'єра України [3].

Зростаючий інтерес до українських справ демонструють польська влада, політичні діячі та громадськість, починаючи з грудня 2013 р. Після трагічних подій на Майдані у ніч 30 листопада, вже 1 грудня комісія з закордонних справ Сенату Республіки Польща виступила з заявою, в якій засудила розгін демонстрації та підтримала прагнення українців домагатися тіснішого діалогу з ЄС. В заяві, зокрема зазначалося: «... виражаємо солідарність зі всіма учасниками мирної демонстрації за підписання Україною угоди про асоціацію з Європейським Союзом, котрі перед ранком 30 листопада була атаковані загонами міліції на Майдані Незалежності в Києві... Такі дії суперечать реалізації права на свободу слова та права на вільні зібрання, котрі є одними із фундаментів кожної демократії...» [15]. В той самий день, лідер головної опозиційної польської партії Право і справедливість Ярослав Качинський взяв участь у кількасоттисячній демонстрації, яка відбулася в Києві та виступив на Майдані Незалежності зі словами підтримки євроінтеграційних прагнень українського народу. 1 грудня демонстрація відбулася також перед посольством України у Варшаві, учасники якої засвідчили свою солідарність із протестувальниками, які зібралися в українській столиці [14].

Вже наступного дня події в Україні стали предметом обговорення керівництва польської держави. Так, зокрема ситуація в Києві стала головною темою засідання Ради національної безпеки Республіки Польща, в якій взяла участь президент Броніслав Коморовський та прем'єр-міністр Дональд Туск. За результатами зустрічі прем'єр-міністр виступив із доволі стриманою заявою, в якій висловився за налагодження тісного діалогу як з українською опозицією, так і владою. Виходячи зі складного геополітичного становища, в якому знаходиться Україна, Дональд Туск зауважив, що Європа повинна дбати про те, щоб не робити жодного непотрібного жесту, котрий би переконав команду в Києві, що «Москва це єдина альтернатива».

2 грудня керівник польського уряду також провів телефонні розмови, з приводу подій в Україні, з президентом Єврокомісії Жозе Мануелем Баррозу, президентом Франції Франсуа Олландом, федеральним канцлером Німеччини Ангелою Меркель. В ході обміну думками Дональд Туск намагався переконати європейських лідерів виказати терпеливість по відношенню до української влади. І хоча за результатами розмови з Франсуа Олландом офіційний Париж повідомив про спільну заяву, в якій було засуджено акти насильства в Києві, які «... допровадили до чисельних поранень серед демонстрантів, міліціонерів та журналістів...», однак головний висновок, який було озвучено Дональдом Туском вчором на TVP Info зводився до того, що необхідно продовжувати діалог із існуючою в Києві владою [10; 20]. Тим часом з президентом України з приводу ситуації в державі провів телефонну розмову президент РП. Як зазначив заступник держсекретаря Канцелярії президента Польщі Яромір Соколовський «Президент Броніслав Коморовський висловлювався за вирішення кризової ситуації без використання сили». Так само, в контексті підготовки української делегації до відвідання Брюсселя, президенти вели розмову про перспективи підписання угоди про асоційоване членство України в ЄС [13].

Не менший інтерес, однак більш негативну оцінку, викликали в Польщі події, які мали місце в Україні між 16 та 22 січня 2014 р. Так, після контрверсійного прийняття Верховною Радою України 16 січня низки законів з різкою заявою виступило Міністерство закордонних справ Республіки Польща. Зокрема, міністр Радослав Сікорський у своєму мікроблозі на Twitter зазначив: «Зловісні події в українському парламенті сьогодні. Або ж Україна вирішила обрати інший шлях, ніж до Європи і до європейських цінностей?». Його заступник Катажина Пелчинська-Наленч коментуючи ситуацію в Києві зауважила: «Спосіб прийняття законопроектів у Верховній Раді з порушенням процедур викликає глибоке занепокоєння та підірває істинність української демократії» [9].

З доволі різкою заявою про ситуацію в Києві 23 січня виступив Броніслав Коморовський. Президент, зокрема, назвав закони, які було прийнято 16 січня антидемократичними, та наголосив, що останні події які відбуваються, свідчать про рух України у бік авторитаризму. Комаровський також звернувся зі словами підтримки до опозиції, застерігаючи одночасно українську владу, що санкції щодо України «висять на волоску». Щоправда і у цьому зверненні президент РП зауважив, говорячи про санкції слід розуміти, що вони повинні бути не способом покаранням, а шляхом недопущення подальшої ескалації конфлікту. Крім того, він також зауважив, що часом «санкції прискорюють, а не віддаляють ризик переорієнтації до більш або менш авторитарних країн на Сході» [12].

З приводу подій в Україні 22 січня 2014 р., висловився в ході чергового засідання Радина національної безпеки РП Дональд Туск. Він, зокрема зауважив: «... будемо застерігати політиків як в Польщі, так і в Європі від занадто швидкого радикального оголошення санкцій, оскільки санкції у відносинах з Україною, будуть таки знаряддям кінцевим». Крім того, прем'єр-міністр, згадуючи про досвід застосування санкцій проти урядів, які не дотримуються демократичних засад, вказав на їх неефективність [18].

Слід відзначити, що в наступний період саме Дональд Туск продемонстрував найвищу активність в українському питанні. Насамперед, польський прем'єр закликав ЄС та міжнародні фінансові інституції допомогти стабілізувати ситуацію в Україні, а також висловив сподівання, що в результаті переговорів, ЄС найближчим часом зможе зробити Україні більш привабливу пропозицію, ніж на саміті Східного партнерства, що пройшов у листопаді, у Вільносі [1]¹. Впродовж 25 – 31 січня польському прем'єр-міністру, фактично в карколомний спосіб, вдалося в головних європейських столицях провести безпосередні зустрічі, присвячені ситуації в Україні, з лідерами країн Вишеградської групи [17] - президентом Європейської Ради Германом ван Ромпеем [19], президентом Франції Франсуа Олландом, федеральним канцлером Німеччини Ангелою Меркель, прем'єром Великобританії Девідом Камероном, президентом Європейського парламенту Мартіном Шульцом та президентом Єврокомісії Жозе Мануелем Баррозу [16]. Як зазначив сам Дональд Туск, за результатами зустрічей «Здається, вдалося досягти єдиної

¹ Зустріч з лідерами Вишеградської четвірки, яка відбулася 29 січня 2014 р. і була присвячена українському питанню, була вже другим таким форумом. Перше зібрання у такому форматі відбулося ще 12 грудня 2013 р. За її результатами була прийнята спільна заява, в якій з одного боку висловили готовність і далі допомагати Україні в справі зміцнення відносин з ЄС, проведення реформи та модернізації країни, водночас містилися закликали до української влади розпочати слідство для притягнення до відповідальності осіб «винних у використанні брутальних методів по відношенню до мирно налаштованих демонстрантів» та звільнення тих, кого було затримано без доведення порушення законів [11].

позиції держав ЄС, що Україна надалі є спільною проблемою, спільною відповідальністю». Ще одним питанням, яке анонсувалося напередодні зустрічей польською стороною, була фінансова сторона у відносинах з Україною у контексті євроінтеграційних прагнень Києва. Стосовно цієї справи Туск стримано повідомив, що розглядаючи особливості євроінтеграційного шляху України, європейські лідери не ставлять собі за мету надання нашій державі значної фінансової допомоги, оскільки першочерговою річчю для ЄС є недопущення громадянської війни [21]. Однак той факт, що вже через кілька днів після зустрічей, верховний представник ЄС з зовнішньої політики та політики безпеки Кетрін Ештон заявила про можливість надання Україні з боку ЄС фінансової допомоги [2; 4], продемонструвала успішність ініціатив польської сторони.

Також польський прем'єр наголосив на тому, що усі його співрозмовники висловили згоду на те, що підписання угоди про асоціацію з ЄС не може вважатися фіналом європейської пригоди України [21]. Слід наголосити, що більш чітко з цього приводу в ході Мюнхенської конференції з питань безпеки висловився єврокомісар з питань розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле. Він зокрема зазначив: «Якщо ми маємо серйозні наміри допомогти Україні та іншим країнам колишнього Радянського Союзу змінитися, то угода про асоціацію повинна бути тільки першим кроком з нашого боку... Ми не зможемо допомогти цим країнам без використання самого потужного інструменту – розширення...» [5].

Таким чином, впродовж кількох останніх місяців, події пов'язані із євроінтеграцією України та політичним конфліктом у нашій державі стали предметом пристальної уваги з боку Польщі. Представники польської влади політики та пересічні громадяни, усвідомлюючи принципову важливість цивілізаційного вибору українців, демонструють жвавий інтерес подій, що відбувається на Майдані Незалежності та тією чи іншою мірою заангажовуються у протистояння між українською владою та опозицією. Це відбувається у найрізноманітніших формах, починаючи від демонстрацій біля українських дипломатичних установ, і звершуючи актуалізацією українського питання на форумах найвищого рангу. Поза всяким сумнівом, найвищим досягненням такого роду діяльності можна вважати узгоджену позицію провідних держав ЄС, щодо України. Принципово важливим є: позитивне налаштування провідних європейських лідерів, які підтримуючи польські ініціативи, демонструють готовність до діалогу з українською владою у плані підписання угоди про асоціацію; надання фінансової допомоги та, навіть, погоджують визнати за Україною право на повноправне членство в ЄС. За таких обставин, українська влада та опозиція можуть сподіватися на

конструктивне посередництво з боку європейських функціонерів, а українське суспільство – на повернення та розширення прав та свобод для пересічних громадян.

Література

1. Варшава: Україні треба дати більше грошей і перспективу членства в ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://europe.newsr.u.ua/article/17394978>
2. ЄС і США готують «Український план» і значну фінансову допомогу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dw.de/ес-i-сша-готують-український-план-i-значну-фінансову-допомогу/a-17404438?maca=ukr-rss-ukrnet-ukr-all-3816-xml>
3. ЄС має підписати угоду з Україною без звільнення Тимошенко – Коморовський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ictv.ua/gen204/index/read-news/id/1495205>
4. Ештон: ЄС готов надати Україні фінансову і експертну допомогу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.dw.de/эштон-ес-готов-предоставить-украине-финансовую-и-экспертную-помощь/a-17410821?maca=rus-rss_rus_UkrNet_All-4190-xml
5. Комиссар по расширению ЕС: Украине должно быть обещано членство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://news.liga.net/news/politics/972594-komissar_po_rasshireniyu_es_ukraine_dolzno_byt_obeshchano_chlenstvo.htm
6. Коморовський закликав українську владу звільнити Тимошенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ipress.ua/news/komorovskyu_zaklykav_ukrainsku_vladu_zvilnyty_tymoshenko_video_1584.html
7. Місію Кокса-Квасневського продовжено [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/news/2013/10/15/7000049/>
8. Польща попереджає, що підписання асоціації можуть перенести на рік через «комбінації» Януковича [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tyzhden.ua/News/92721>
9. Україна вирішила обрати інший шлях, ніж до Європи – заявило МЗС Польщі після сьогоднішніх подій у ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://7days-ua.com/news/ukrajina-vyrishyla-obraty-inshy-shlyah-nizh-do-evropy-zayavyvuv-mzs-polschi-pislya-sohodnishnih-podij-u-vr/>
10. Europa potępia akty przemocy na Ukrainie [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://external.polskieradio.pl/8/86/Artykul/154797,Europa-potepia-akty-przemocy-na-Ukraine>